

Tshapita ka ntundu : Khumadiondjo Jesu Kristu keli l'adiku dia tshe

Lam'ashihudiasu mbala ka ntundu wuke w'otshoko one kolo yasu yambutdimanyema, taya la ki lasasu la Unyashungu ndo taya l'eshikikelu ka elungamelu ka shu mboto l'ulungu, ongenongeno wa mpanda ndudiaka etem'asu. Ongenongeno asu wa ntundu eli wa nkanele Khumadiondjo kasu Jesu Kristu uku ONE lakayakimo NDAME dikambi diasu, akav ndu akulo. Nde eko kakiye « *udjashi lu lunya la pami la Unyashungu* » (Kolosai 3 : 1). Nde kahumbasu mbisha dihule dia ntundu.

Ambetawudi nkadimulaka washu awo utsha le « Khumadiondjo Jesu Kristu ». Ote wa dikamvu oso weko lu beke satu :

1. NDI ELI NKUMADIONDJO : Wuhu ungu mbakukande munga le umbetawudi tshe.
2. NDI ELI JESU. Lukumbu la luntu latanema lu Afundelu le Ona 8Unyashungu/ Kene tshe kenasu LENDI ndu ketshamasu uma LENDI lu mikanda wa Lukumu l'ololo nkelekamaka le untu oso : JESU.
3. NDI ELI KRISTU. Eli wuhu weyamande. Uma lu oteketa w'asi Heberu, asi Ngirika wabuweta « Mesiya ».

Tuhembe nsedingola akambu ane l'onongo wutshikitani :

NDE ELI JESU. One eli lukumbu hita l'ona Unyashungu, lakandolame l'etena kakandasonama, *ne dia nde kayoshimbela wudj'ande uma lu kolo* » (Mateu 1 : 2). L'oteketa w'asi Heberu, lukumbu lone nkadimulama8ka ate « Jashua » lu Daka di'edjedja, kedikedi « Unyashungu Ushimbedi ». Lo menyaka uku weyama untu lu kete, tshikitani la ona Unyashungu lakaye uma l'ulungu. Eli lukumbu latenya ekesanelu kande l'ulemu wakandaye ndjukamba lu kete uk'untu. L'ongo wa nde mbosama utsha l'ulungu, Petero akate ate : « *Nyukadimuli etema, nyubatizami nyu tshe untu l'untu lu lukumbu la Jesu* » (Etsha 2 : 38). L'okongo, Petero akayuta ntu ate : « *Panda kema le untu ukina. Nduku lukumbu lukina la tshina di'ulungu lamboyama le untu, leya ntushimbela* » (Etsha 4 : 12). Laso eli lukumbu l'untu lukasu ngandji, ndu eko uhumba untu l'untu ndjakimo dia nembetela Jesu comme Ushimbedi elo.

« *Ndu uma lu dikambu so, Unyashungu akawumbiya otekoya, akawole lukumbu lali ladiku dia kete, ndu waw a ladiku dia tshina dia kete ; la dia nimi tshe yetawo vati : Jesu Kristu keli Khumadiondjo, ne dia lutumbu la Unyashungu Shi* ». (Filipi 2 : 9 – 11). Ushimbedi asu Jesu ambunyanyema

kakiye ndu ayunyanyema uleki nshi yayaye. Tambongenangena le Jesu, Ushimbedi.

Tayena dia lukumbu la Jesu nkelekamaka la Kristu. One tukimanyaka dia nshihudia dia eli Untu lakatangenangena lu kete, nd'ako lakaye uma l'ulungu ndu lakakalula leko.

NDI ELI KRISTU. Khumadiondjo Jesu mbeyamaka ntu uku « Kristu ». Lukumbu latama ate « Ontshokwami wa Unyashungu », Ushimbedi. Lu Afundelu, one latshokwama ntshikala pundju l'otshoko ande dia nkutsha lutumu lakandatshokwama, ndu nshidiya okende wakandoyama. Untu akona akakuke nkutsha kene kakalongosola Unyashungu utsha le antu ? Paka one Unyashungu, olangemi ande, laki nd'ame Unyashungu kaki l'akoka wa ngaso. Lu Daka di'edjedja wakalake Mesiya, Khumekanga. One laki la dia nombola wudja. Lu Zekariya 9 : 9 amboteketam2a dia eyelu kande ate : « *We ona umuntu a Siona, ongenengene utamanya ! Ona umuntu a Jerusalema li, udi tukuku t'ongenongeno ! Enda Khumekanga kanyu ambuya uya lenyu. Ndi eko ololo ndu eko la panda. Ndi eko la ndjakitshakitsha, ayahemi ladiku dia punda, ladiku di'ona osongo wa punda* ». One eli dikambu diakakutshama lu Mateu 21 : 5. Umbeki ande wakawetaka Andele alashihudia uku aki Jesu lam'kandatela onangu ande Petero ate : « *Tambena Mesiya, (nkadimula ati : Kristu).* Joani 1 : 41. Lam'aki asi Juda lu ntuna Ushimbedi awo, edienge wakaweye : « *Edienge wakatumbe uma le antu, wakahangohango vati : Ona untu keye ! Ndi akâhangwela, kumbetawo dia vo nteketa, ne dia vo wakeyi vati : Krsistu kendi* » (Luka : 41). Keli, kuyanga Khumadiondjo Jesu akahangwela edienge lu wuhu wakawate vate Ona untu keye, ndi akalemia kene kakate Petero ate : « *Kristu keye, On'a Unyashungu a lumu* ». (Mateu 16 : 16), ne dia ndi akatela Petero ate : « *Simone Bara-Jona, we eko la otshoko ! ne dia antu kunkenya dikambu ne, paka Papa leli l'ulungu.* » Mateu 16 : 17.

Lam'enda Untumami Paulo olemu wa Khumadiondjo Jesu Kristu lu leke la **lunzambi**, nde ambuta dia ulemu wa panda uma le Ontshokwami wa Unyashungu, shika lu Romo 5 : 8 « *Keli Unyashungu akatenya ngandji kandi ne dia Kristu akatuvwela lam'akisu antu wa kolo* ». Ndu Paulo ambutenya diui dia mete ne ntu ate : « ...Kristu akavu dia kolo yasu, uku wata afundelu ; Ndi akakundama ; akulwama lushi la satu uku wata afundelu » (1 Koreto 15 : 3 – 4). Eko ekeketshelu ka wulu ndu k'uhumba dia shu dia Ona Unyashungu, Ontshokwami ande, Jesu Kristu kakahandjula wulu waki la kolo, akalembia nyoi ndu akakundjela

umbetawudi tshe panda. Nduk'untu lakakuke nkutsha dikambu ne le wudj'ande. « *Ne dia Unyashungu wame mbeko, ndu oteketedi wame l'asa Unyashungu l'antu ; untu kendi, Kristu Jesu. Ndi akayakimo dia ntshungula antu tshe* (1 Timote 2 : 5 – 6).

Dikambu dinkina diendana la kene kateketama lane ne. Lu etenyi k'afundelu kendana la mikanda wakawafundela antu kana wa Ekelezia, hatutane paka wuhu welu ulemu wa Khumadiondjo mendanaka la panda, koko ambutanema ndu ate ulemu ande mendanaka **la loseno kana lumu l'umbetawudi** lu nshi yakandasene lu kete. Aha « Jesu » kasuke umbetawui, koko luntu la Kristu, ontshokwami wa Unyashungu, Nde keli Lunzambi, ndi kahumbasu mendaka, ndu ndi kuludiami kana kolongoswami dia nkutsha okende oso. Talanga nshi tenyi dimotshi di'afundelu.

Dia menya lunzambi lande, Paulo ambufundela asi Ngalatiya ngane : « *Dimi lakadiakema l'utamba a mpeketanya kame la Kristu. Dime kema la lumu, keli Kristu keli la lumu l'utem'ami. Lumu leli lami kakiane lu demba leko uma lu mbetawo le On'a Unyashungu, ako lakanangi, ndu lakayakimo dikambu diami* » (Ngalaiya 2 : 20). Lam'akakale asu Ngalatiya ndjadjasela kakawakundja uma lu mbetawo le Khumaiondjo Jesu Kristu dia nkalula lu akambu awo w'asi Juda w'edjedja, Untumami amuwauhula ati : « *Nyu nyambangana uma le Kristu, nyu wane wayanga nyindjama lu elembe ; nyu nyambohongoso uma lu ngandji ka mamba* » (Ngalatiya 5 : 4). Etshoko w'uma le on'a Unyashungu la pundji lu loseno la lushi la lushi wakashisho le wo.

Efeso 3 : 14 – 17 : « *Dia dikambu ne mbakuselami Shesu adui...dia Kristu mbidjase l'etem'anyu uma lu mbetawo* ». Ekundjelu ka wulu.

Kolosa 3 : 1 : « *Naka nyu nyakulwama kame la Kristu, nyuyangi diango dia l'ulungu, lu dihuli diudjashi Kristu, lu lunya la pami la Unyashungu* ». Oso keli dikambu dia l'eteyi diendasu, kedikedi Krsitu lakulwama. Shu mpumbaka nyanga diango dia pundju ndu mbidja ngandji kasu tshe leko. Lawo kayutumbu utshikitaclu wa nseno yasu lushi la lushi, ndu kayengeso tukanyi tasu uma lu akambu wutudingi. Ne dia lam'akambelasu Khumadiondjo Jesu Kristu (Kolosai 3 : 24) mbatshumanyema tukanyi tasu lende.

NDI ELI KHUMADIONDJO. Ahuli weko efula l'afundelu, weli lukumbu la Jesu lambukelekama la Kristu. L'oteketa w'asi Ngirika, « Khumadiondjo » nkadimulamaka « Kurios », kedikedi one leli la wulu.

Ndi ambosama uku umbetsha, one leli nkanga diango kana wulu wa ladiku dia tshe. Oteketa wa « Khumadiondjo » nkelekama la Kristu ambutanema ndekana esango nkama shamalu (600) lu Daka di'uyuyu. Lu Daka di'edjedja oteketa ungu wa « Khumadiondjo » nkelekama la lunzambi. Mateu 3 : 3 : « *Ndi kakataka umvutshi Isaya ati : Diui dia untu lahangohango l'usui ati : Nyolongoole mbuka ka Khumadiondjo, nyusembule esese anyu* ».

Oteketa « Khumadiondjo », umbetsha akateketama efula nshi tshe ya lumu la Khumesu Jesu Kristu, unge uma le ambeki ande, unge uma le antu ankina. Khumadiondjo ndame akakietawo : Mateu 7 : 22 – 23 ; Mako 5 : 19. Keli ndi akakietawo uma le antu. « *Nyu mbetakami nyati : Umbetsha la Khumadiondjo. Ololo mbatanyu, osoku mbemi* » (Joani 13 : 13). Keli lu esambishelu lu dikuna, ndi ambuta ati : « *Ukundi atunyumbetaka nyati : Khumadiondjo, Khumadiondjo, keli hanyitshi akambu watumutaka ?* » (Luka 6 : 46). Kedikedi aha paka mbetaka l'elomo, mpumbaka mbusha l'etem'asu, dihuli diedimi la lukumbu lawetasu.

Paka lu tshapita yako, ndame ambuyata ati : « *Una untu eko Uwandji wa lushi l'ekila* » (Luka 6 : 5). Wulu andi ntshoka pulu ndu lu lushi l'ekila. Onkone l'okongo wa eulwelu kandi kakayeye ambeli andi wulu la wuke wa lukumbu lone. Lam'kawayeya wuke wa luntu lande, tukani tawo takatshikitana. Lu Joani tshapita 20 katanasu tukanyi ta Mariya, lam'akandatela Petero ati : « *Wakanyisha Khumadiondjo uma lu diumbu* » (Joani 20 : 2). wakatela Tomasi laki kumunga lushi la eulwelu vati : « *Takenyi Khumadiondjo* » (Joani 20 : 25). L'okoknga wa lubingu otoi, Tomasi aki lawo ko akatanema elundji l'elundji nde la Khumadiondjo Jesu. Lam'akandenyi nfu ya seti lu demba di'untu lakadiakema ku aya la lumu, ndi akalembetela hwe ka lunzambi landi ko akati ati : « ***Khumemi la Unyashungu ami*** » (Joani 20 : 28). Laso le Touasi, ndi aya Khumadiondjo kuleki ankina.

L'okongo wa vo nyanga nse utsh'utudu ku nduk'engo, untu omotshi akasengola amundji w anse dia vo mbidja oteyi leke la la lu pami la watu wakiwo. Efula ka nse yakawayunda akakumia Joani lu mete ku ndi akatema Petero ati : « ***One eli Khumadiondjo*** » (Joani 21 : 17). Lam'akwawaeti dia ndjole, shu mbalaka ngane : « *Nduk'umbeki akakuki mbumbula ati : We na ? ne dia vo wakeye vate eli Khumadiondjo* » (Joani 21 : 12).

Ambenama hwe dia l'etena kene, ambeki wambutate mbisha lukumbu lne le Khumadiondjo Jesu, ndu hatenyi kuyanga dihuli dia lu Daka di'uyuyu

diakukawo umbetawudi mbisha lukumbu lone le unt'unkina. Ungu kaki dihuli diande l'etem'awo. Lu esambishelu kandi ka ntundu, Petero ambuta anyi yandi : « *Unyashungu akete Khumadiondjo ndu Kristu, Jesu yakanyahane l'utamba a mpeketanya* » (Etsha 2 : 36).

Uma lu ahuli wambutadia ane ndu ankina, tayutana akambu amotshi weli mete ndu ehumba.

Khumadiondjo aki otoywi w'untu wakasha **Antumami** wulu tshe. Lendi ndame kakawakimo nyumu yawo tshe. Paulo akatela Konelio ati : « *Jesu Kristu (Ndi keli Khuadiondjo kasu tshe)* » (Etsha : 10 : 36).

1. La ntundu ka Khumadiondjo **untu ndjalaka** « *Unkambi* » (Romo 1 : 1 ; Jude 1).

Lam'afundela Paulo asi Koreto weki l'efutano wehu la wehu l'atey'awo, ndi ambutela Ekelezia ati : « *Nyu nyambutakula, lu dihuli dia nyu nyanga* » (1 Koreto 5 : 2). Ambushikike ntu dia akambu wa Nyuma « *lu lukumbu la Khumadiondjo Jesu Kristu* » (1 Koreto 5 : 4). **Khumadiondjo mpumbaka nkundja dihuli dia ndi** menda ekakatanu kana efutano awo. Lu divesa dia 4 ndi ambutetemala ati : « *la wulu wa Khumadiondjo Jesu Kristu* ». Kene katshama kambungaka la wulu lu lukumbu la Khumadiondjo Jesu Kristu, ndu la wulu andi.

2. Kitanya tukanyi ta Khumadiondjo mbishaka **ekeketshelu ndu ki**. Lu Etsha 16 : 6 – 8, untumami Paulo aki l'asa mbuka la mbuka. Ndi kunshikike mbuka kakinde la dia mbeta ndu ndkuku kakandenaka uku ndeka kenkika. Dikambu so diakawusha ukandukandu. Keli Khumadiondjo kawutela l'utshu « *Ku l'okongo wa kene kakandenyei l'enelo, shu kakayange wuhu wa ntsho utsha la Makadoniya, ne dia takakane shati Khumadiondjo ambuteta dia shu nsambisha asi leko* » (Etsha 16 : 10). Ekeketshelu uma lu leke lakawaenya Unyashungu kakayala esadi.

Tambena ntu lu 2 Timote 4 : 16 – 18, otshoko wa nkeketshama uma le Khumadiondjo. Lu ekakatanu tshe waki la Paulo « *lam'akutshiki antu tshe* », ndi ambuta diui ati : « *Khumadiondjo aemala nsuke lami ndu akankeketsha* ». Kema eli otshoko wa wuki wambuya uma lu wuhu weyasu Jesu shati **Khumadiondjo !**

Etena kashidiasu Khumadiondjo lu mete, nsaki ka **mbutumbula** ntanemaka lesu. !asi yimba wakaye ndjenda Khumadiondjo l'okongo wa eutwelu kandi wakawela eshasha, « *wakukusamela, wakotemola* » (Mateu 2 : 2). Untumami Petero akalembetala wulu wa Khumadiondjo ndu wuki wa kolo kandi esadi : « *Lam'akandnyi osoku, Petero akakuse adui la*

ntundu ka Jesu, akati ati : Umo uma lalemi, Khumadiondjo, ne dia dimi leko untshi wa kolo » (Luka 5 : 8). Ndu usi oti wa l'ateyi w'asi nsudi wakakono akakalula le Khumadiondjo, ayutumbula la diui dia wulu : « *ndi akako ekukumadi l'ekulu wa Khumadiondjo, akotemola »* (Luka 17 : 16). Untumami Joani lakeye Khumadiondjo la kete uleki ankina akenyi « *untu lufanyi la On'Untu »* awutela ati : « *Dimi leko lu lumu, dimi lakavu, enda, dimi leko la lumu lu deko la deko »*. Joani ambututela uku aki tukanyi tandi ati : « *Dimi lakako ekukumadi l'ekulu andi uku untu lambuvoi »* Enyelo 1 : 17 – 18). Akambu ane wambutushila uma l'Afundelu menyaka uku akasamanya antu angu dia ntemola Khumadiondjo lam'akandenama lu lutumbu landi. Ndi nkukaka **ntumbwama** uma l'etem'asu dia kene tshe katutshelandi.

We umbadi uyauke wumbula kana elo Jesu eko **Khumadiondjo kaye hita**. Shu mbetawoka shati « *Ndi akayakitshakitsha ndame, akoshi dihili dia fumbi, akoshi efanelu k'untu ; Ku lu wuhu wakendenama, ndi aki uk'untu, akayakitshakitsha ndame, akayala l'ukitanyiya edja ndu lu nyoi, ee, nyoi ka l'utamba a mpeketanya »* (Filipi 2 : 7- 8). Shu mbuhoka dia « *Unyashungu akawudiya ndu akawusha lukumbu lali ladiku de nkumbu tshe, ne dia lu lukumbu la Jesu, adui tshe wa l'ulungu, wa la kete ndu la tshina dia kete, ndu nimi tshe yeye vati Jesu Kristu keli Khumadiondjo, lu lutumbu la Unyahungu Shesu »* (Filipi 2 : 9). Undi wuhu uku mbeli tukanyi tasu ? (v.5), ndu ndi mete eko **Khumadiondjo kasu ?**

Undu shu mbukaka uku Petero, naka kene kakanasu uku haye uma le Unyashungu kambutukume, mbita one : « *Kema, Khumadiondjo »* (Etsha10 : 14). Langue ko uku tukanyi tamboloshana. Naka ndi keli Khumadiondjo kasu ; ekadimwelu kasu mpumbaka munga « *Elu Khumadiondjo »*. Naka « *kema »*, alo ndi kema Khumadiondjo. Khumadiondjo nyangaka wane wawolemia ndu wetawo one ndi eli Khumadiondjo. L'etena keso kakukasu nsena mete uku asika Kristu wa lu Daka d'uyuyu.

Edja ndu layutuwete Khumadiondjo ka tshe, ndi kema Khumadiondjo k'antu tshe. Untu kang'otoi atosake dihuli dia Khumadiondjo lu nyumu yasu.